

SOCIALINIŲ DARBUOTOJŲ PROFESINIŲ VERTYBIŲ RAIŠKA PRAKTINĖJE VEIKLOJE

Dr. Violeta Ivanauskienė

Vytauto Didžiojo universitetas, Socialinio darbo institutas, Socialinio darbo katedra
Donelaičio g. 52, LT-44244 Kaunas
Telefonas 32 78 46

Elektroninis paštas v.ivanauskiene@sdi.vdu.lt

Mykolo Romerio universitetas, Socialinės politikos fakultetas, Socialinio darbo katedra
Valakupių g. 5, LT-10101, Vilnius
Telefonas 274 06 37

Elektroninis paštas sdk@mruni.lt

Laura Varžinskienė

Vytauto Didžiojo universitetas, Socialinio darbo institutas, Socialinio darbo katedra
Donelaičio g. 52, LT-44244 Kaunas
Telefonas 20 99 31

Elektroninis paštas l.varzinskiene@sdi.vdu.lt

Socialinių tyrimų institutas
Saltoniškių g. 58, LT-08105, Vilnius

Telefonas 275 86 67

Elektroninis paštas sti@ktl.mii.lt

Pateikta 2007 m. balandžio 18 d.

Parengta spausdinti 2007 m. birželio 5 d.

Santrauka

Vertybės – viena svarbiausių socialinio darbuotojo profesinės kompetencijos sričių. Kadangi socialiniai darbuotojai dirba su labiausiai pažeidžiamais visuomenės nariais, ypač svarbu, kad jie pakankamai dėmesio skirtų profesinėms vertybėms ir pavyzdiniam asmeniniam ir profesiniam elgesiui. Socialinio darbo vertybių raiškai atskleisti iškeltas straipsnio tikslas – atskleisti socialinio darbo vertybių raiškos ypatumus socialinio darbo praktikoje. 2006 metų pavasarį atliktas tyrimas atskleidė, kad socialinių darbuotojų praktikų darbas yra grindžiamas vertybėmis; socialinio darbo vertybės priimanamos ir pripažįstamos vertingomis ir svarbiomis socialinio darbo praktikai ir pagalbos klientams procesui.

Pagrindinės sąvokos: socialinis darbas, socialinio darbo vertybės, Socialinių darbuotojų etikos kodeksas.

Ižanga

Vertybės – viena iš trijų socialinių darbuotojų profesinės kompetencijos sričių. Ši sritis ypač svarbi, kadangi socialiniai darbuotojai dirba su labiausiai pažeistais visuomenės nariais ir dažnai nuo socialinio darbuotojo darbo kokybės, sąžiningumo, asmeninių ir profesinių vertybių priklauso tolesnis asmens gyvenimas ir jo kokybė.

Šio straipsnio tikslas: apibūdinti socialinių darbuotojų profesinių vertybių raišką praktinėje veikloje.

2006 metais atliekant kiekybinį aprašomąjį tyrimą nagrinėti socialinių darbuotojų praktikų profesinės kompetencijos ypatumai bei vienas iš šios kompetencijos aspektų – socialinių darbuotojų profesinės vertybės.

Tyrime dalyvavo socialiniai darbuotojai praktikai, dirbantys Kauno apskrities socialinėse įstaigose, 2006 metų pavasarį Vytauto Didžiojo universiteto Socialinio darbo institute lankę socialinių darbuo-

tojų kvalifikacijos kėlimo kursus. Iš 70 kursų dalyvių 57 respondentai užpildė anketas, 13 asmenų tyrime nedalyvavo.

Duomenims rinkti naudota anketinė apklausa raštu. Vertybėms tirti pateikti 25 klausimai. Pirmuosiuose klausimuose respondentų prašoma įvertinti vertybių socialiniame darbe svarbą, nurodyti asmenines vertybes, kuriomis darbe vadovaujamosi, kituose klausimuose pateiktos socialinio darbo vertybės ir prašoma įvertinti kiekvienos iš jų svarbą socialiniame darbe bei pateikti teiginiai, atspindintys pageidaujamas socialinių darbuotojų veiksmų principus pagal L. C. Johnson (2001), kuriuos prašyta įvertinti pagal penkių balų skalę.

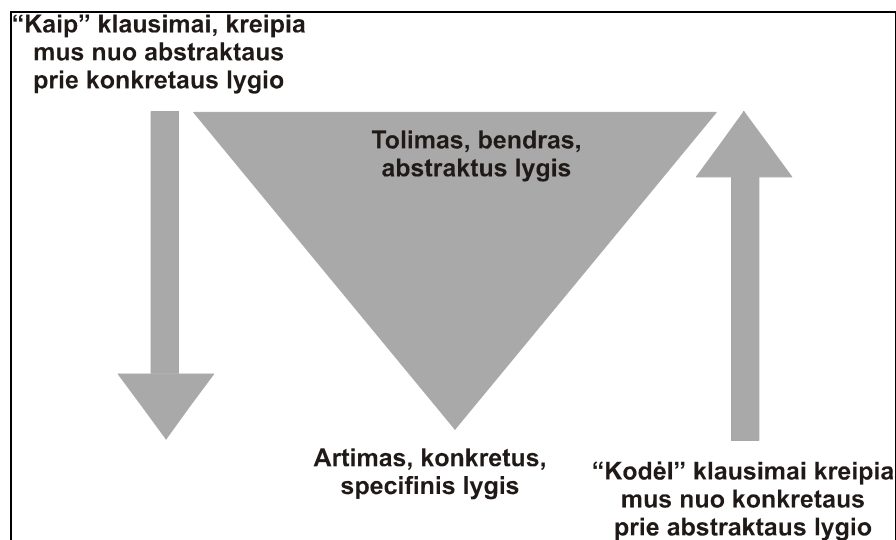
Atliekant tyrimą pastebėta keletas apribojimų. Tyrimas atliktas pasibaigus socialinių darbuotojų kvalifikacijos kėlimo kursams. Respondentai buvo neseniai įgiję žinių apie socialinį darbą ir jam keliamus reikalavimus, todėl galima sisteminė paklaida, kai respondentai atsakinėdami į klausimus pritaiko turimas žinias ir atsako taip, kaip turi būti, ar kaip norėtų, kad būtų, o ne taip, kaip yra iš tiesų.

1. Socialinio darbo vertybės

Kaip teigia R. L. Barker (1995), **vertybės** – tai papročiai, elgesio standartai bei principai, kuriuos laiko pageidaujamais tam tikra kultūra, žmonių grupė ar individas.

B. R. Compton ir B. Galaway (1999) **vertybes** apibūdina kaip neįrodytus ir, ko gero, neįrodomus įsitikinimus dėl žmogaus prigimties. Šie įsitikinimai nurodo socialinio darbuotojo praktiko kasdienio darbo kryptį. Kaip teigia šie autoriai, profesijos vertybės nėra unikalios. Socialinio darbo profesija egzistuoja platesniame kultūriniame kontekste ir identifikuoja bei operacionalizuoja jau egzistuojančias visuomenėje vertybines nuostatas. Mūsų visuomenėje egzistuojančios vertybės kartais prieštarauja ir konfliktuoja tarpusavyje, todėl socialiniame darbe siektina pasirinkti vertybes, kurios padėtų tinkamai dirbti šį darbą.

Vienas iš galimų būdų analizuoti vertybes yra apversto trikampio grafikas (žr. 1 pav.). Platusis trikampio šonas atspindi bendrąsias, abstrakčias, tolimąsias vertybes, tuo tarpu siaurasis trikampio šonas atspindi specifines, konkrečias, artimiausias vertybes. Jei vertybės turi parodyti praktikos kryptį, abstrakčios koncepcijos taikomos konkrečiai situacijai. Iš apstraktaus į konkretų lygį galima pereiti užduodant klausimą „Kaip?“. Klausimu „Kodėl?“ siekiama paaiškinti veiksmus ir nuo konkretaus pereiti prie abstraktaus.

1 pav. Abstrakčios ir konkrečios vertybės (B. R. Compton & B. Galaway, 1999)

L. C. Johnson (2001) išskiria trijų tipų vertybes:

1. Ultimatviosios (arba galutinės) – tai pačios abstrakčiausios vertybės, kurias pripažįsta daugelis žmonių. Tai laisvė, žmogaus vertė ir orumas, teisingumas ir kitos.
2. Artimiausios (arba tiesioginės) – labiau specifinės vertybės, susijusios su galutine pageidaujama būsena. Pavyzdžiui: teisė į abortą, teisė bausti savo vaiką. Dėl šių vertybių kyla nesutarimų.

3. Instrumentinės vertybės nukreipia atitinkamai elgtis ir nurodo priemones tikslui pasiekti. Pavyzdžiui: konfidencialumas, apsisprendimo teisė. Tai priemonės išreikšti asmens vertę ir orumą.

Pagrindinės vertybės yra tos, kurios turi ką nors bendra su žmogaus verte ir orumu. Socialiniai darbuotojai dirba su žmonėmis, turinčiais įvairių problemų, ir dažnai mato žmonių silpnybes. Tai ypač verčia kreipti dėmesį į humanistines vertybes. Pavyzdžiui apsvaigęs, visiškai nuskurdęs, nešvarus, neracionaliai maštantis, nebendradarbiaujantis asmuo yra žmogus ir turi būti vertinamas. Socialinio darbuotojo profesinės vertybės pripažįsta žmogaus stiprybes ir trūkumus.

Kitos filosofinės vertybės, kuriomis remiasi modernus socialinis darbas, yra:

- humanistinės vertybės, kurios besąlygiškai priima individualaus žmogaus orumą, sąžiningumą ir vertę;
- apsisprendimo teisė – užtikrina individui teisę nustatyti savo asmeninius poreikius ir apsispręsti, kaip juos patenkinti;
- galimybių lygybė apribota tik įgimtomis individo savybėmis;
- žmonių socialinė atsakomybė sau pačiam, savo šeimai, bendruomenei ir visuomenei (Johnson H. W, 1995).

Socialinio darbo praktika grįsta vertybių sistema, kuri dažniausiai išreiškiama tokiais principais kaip individo vertė ir orumas, apsisprendimo laisvė, konfidencialumo teisė. L. C. Johnson (2001) pateikia pageidautiną socialinio darbuotojo požiūrį į žmogų:

1. Socialiniai darbuotojai tiki įgimta žmogaus verte ir orumu.
2. Kiekvienas žmogus turi įgimtų gebėjimų ir siekia pokyčių, kurie gyvenimą padarytų visavertėsi.
3. Kiekvienas žmogus atsako už save ir kitus, taip pat ir visuomenę.
4. Žmonėms reikia priklausyti.
5. Yra žmogaus poreikių, būdingų visiems, tačiau kiekvienas žmogus yra unikalus ir skiriasi nuo kitų.

Taip pat autorius išskiria socialiniame darbe pageidautinas žmogaus ir visuomenės santykio nuostatas:

1. Visuomenė privalo sudaryti žmogaus augimo ir vystymosi sąlygas, kurios leistų kiekvienam realizuoti savo galias.
2. Visuomenė privalo aprūpinti ištekliais ir teikti paslaugas, kad padėtų žmonėms patenkinti savo poreikius ir išvengti tokių problemų kaip badas, netinkamas išsilavinimas, diskriminacija, ligos, netinkamos gyvenimo sąlygos.
3. Žmonės privalo turėti vienodas galimybes dalyvauti kuriant visuomenę.

Socialiniai darbuotojai, kaip profesinė grupė, Nacionalinėje socialinių darbuotojų asociacijoje 1981 metais nustatė 10 savo profesijos vertybių:

- priimti asmenį kaip svarbiausią visuomenėje,
- išlaikyti konfidencialumą,
- teikiant naujas paslaugas atsižvelgti į kliento pageidavimus,
- atskirti asmeninius jausmus ir poreikius nuo profesionalių santykių,
- perduoti kitiems žinias ir įgūdžius,
- gerbti individualius ir grupinius skirtumus,
- plėtoti kliento galimybes padėti sau,
- atkakliai stengtis dėl kliento, nepaisant nusivylimų,
- pripažinti socialinį teisingumą ir kiekvieno visuomenės nario ekonominę, fizinę ir dvasinę gerovę,
- būti atsakingam už pavyzdinį asmeninį ir profesinį elgesį (Barker R. L., 1996).

J. Hefferman, G. Shuttlesworth ir R. Ambrosino (1992), kalbėdami apie socialinių darbuotojų vertybes, teigia, kad socialiniai darbuotojai tiki visų žmonių orumu, vertingumu bei vertybėmis, nepaisant socialinės klasės, rasės, spalvos, religijos, lyties ar amžiaus. Žmogaus gyvybės vertybė yra aukščiau visų kitų vertybių. Žmonės, kurie turi problemų, nepaisant tų problemų kilmės, neturėtų būti teisiami, smerkiami ar žeminami. Klientai ar klientų grupės turi teisę į autonomiškumą, tai yra teisę priimti sprendimus, kurie paveiks jų gyvenimą.

Šias ir kitas socialinio darbo vertybes skirtingose šalyse apibrėžia nacionaliniai socialinių darbuotojų etikos kodeksai. Etikos kodeksuose aprašomos vertybės ir pageidaujami elgesio su klientais, kolegomis ir kitų sričių profesionalais būdai. Jie apibūdina, kas turėtų būti daroma profesinėje praktikoje. Lietuvoje Socialinių darbuotojų etikos kodeksas priimtas 1998 metais. Nors socialiniai darbuotojai turi Etikos kodeksą, yra su juo susipažinę ir turėtų juo remtis, tačiau savo praktiką grįsti šiomis vertybėmis nėra lengva ir paprasta, susiduriama su kai kuriomis problemomis:

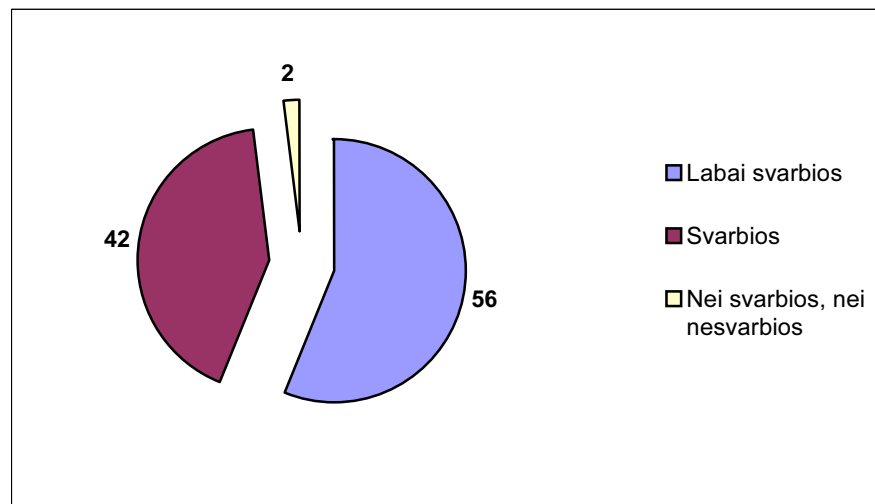
- Abstraktūs vertybiniai teiginiai sukelia prieštaringas interpretacijas. Įgyvendinant abstrakčią vertybę reikia turėti omenyje ne vieną, bet keletą vertybių. Dažnai sunku nuspręsti, kokie veiksmai patvirtina tą vertybę.
- Sunku išlaikyti individo teisių ir visuomenės atsakomybės pusiausvyrą.
- Nuolatinis socialinio darbuotojo praktikoje keliamas klausimas, kaip padėti kenčiančiam žmogui nežeminant jo orumo?
- Kaip savo darbe kartu laikytis mokslinio ir humanistinio požiūrio? (Johnson L. C, 2001).

Socialinis darbuotojas turi atsižvelgti ne tik į visuomenės ar kliento, bet ir į savo asmenines vertybes. Jis negalės gerai atlikti darbo, jei ignoruos savo asmeninius principus. Toks ignoravimas gali sukelti blogą emocinę ir psichologinę socialinio darbuotojo savijautą, o tai gali turėti įtakos atliekant tiesiogines pareigas. Tačiau atsižvelgdamas į savo asmenines vertybes, profesionalas neturėtų pamiršti apie vertybių skirtumus ir tolerantiškai priimti kitokias asmenines vertybes turinčius žmones.

2. Socialinių darbuotojų praktikų vertybių ypatumai

Dirbant su socialinių problemų turinčiais žmonėmis nesivadovaujant kai kuriomis vertybėmis žmogui galima ne padėti, o pakenkti. Šiame tyrime siekta išsiaiškinti socialinio darbo vertybių priimtumą socialiniams darbuotojams praktikams ir ar jomis vadovujamasi praktinėje veikloje.

Priimta manyti, kad socialiniame darbe vertybės yra svarbios, kad be jų sunku tinkamai padėti klientams, todėl respondentų klausta, ar, jų nuomone, taip iš tiesų yra. 98% respondentų atsakė, kad vertybės socialiniame darbe yra „labai svarbios“ ir „svarbios“. 2% mano, kad vertybės socialiniame darbe yra „nei svarbios, nei nesvarbios“ (žr. 2 pav.).

2 pav. Vertybių svarba socialiniame darbe (proc.)

Faktas, kad socialiniai darbuotojai pripažįsta vertybių svarbą socialiniame darbe, neatskleidžia, kokias vertybes jie laiko svarbiausiomis ir kaip priima konkrečias socialinio darbo vertybes, todėl atviro tipo klausimu respondentų klausta apie jų asmenines vertybes, kuriomis vadovujasi savo darbe. Tarp atsakymų vyravo į kitą žmogų ir kito žmogaus priėmimą orientuotos vertybės: *supratimas, tolerancija, kantrybė, pagarba, priėmimas, empatija, sugebėjimas išklaudyti ir išgirsti, geranoriškumas, nuoširdumas, atvirumas*. Išskiriama atsakymų, kuriuose žmogus laikomas vertybe, grupė. Prie šių atsakymų galima priskirti ir tokius, kuriuose vertybėmis laikoma *meilė žmogui, žmoniškumas*. Dar viena atsakymų grupė apibūdina vertybes, tiesiogiai susijusias su darbo atlikimu: *atidumas, bendradarbiavimas, bendravimas, jausmingumas, atsakingumas, aktyvumas, darbas visa širdimi*. Kalbėdami apie darbą respondentai įvardija ir tokias vertybes: *teikiant paslaugas atsižvelgti į kliento pageidavimus; stengtis dėl kliento, nors nebus rezultato*.

Nurodoma keletas bendražmogiškųjų vertybių, kurias įprasta laikyti visos visuomenės vertybėmis. Tai – *teisingumas, lygybė, sąžiningumas, pagalba kitiems asmenims*.

Visi anksčiau išvardyti atsakymai atitinka Socialinių darbuotojų etikos kodekso įtvirtintas socialinio darbo ir bendražmogiškąsias vertybes, kurios yra svarbios dirbant socialinį darbą. Iš to galima da-

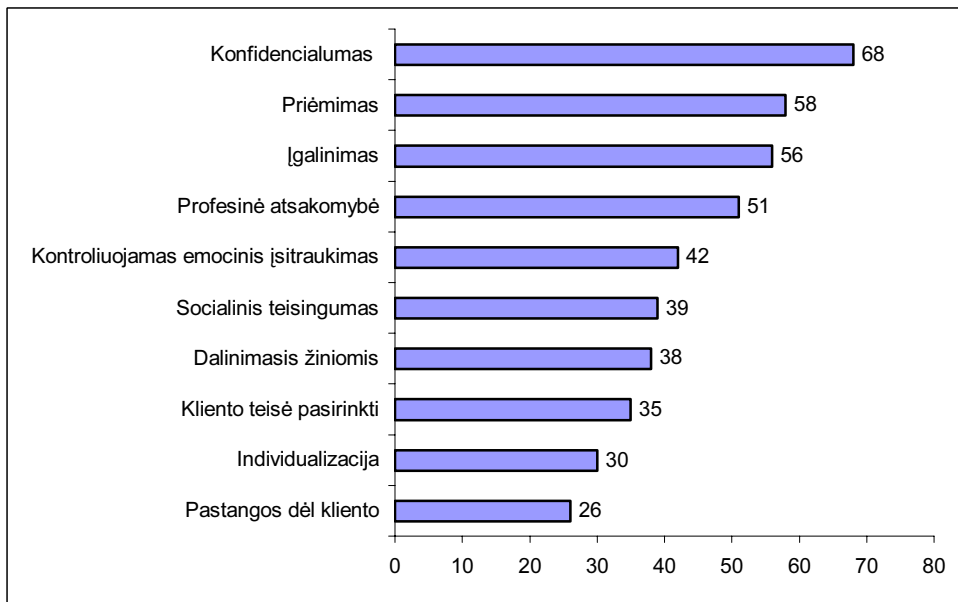
ryti prielaidą, kad socialinį darbą, nors ir neturėdami pakankamai žinių, dirba žmonės, kuriems socialinio darbo vertybės kartu yra asmeninės vertybės ir kuriems nereikia nuolat stengtis suderinti jas tarpusavyje.

Kai kurie respondentai vertybėmis laikė žinias ir įgūdžius. Tai patvirtina, kad šios socialinio darbo kompetencijos sudedamosios dalys yra svarbios socialiniams darbuotojams. Šių sričių laikymas vertybėmis atitinka Socialinių darbuotojų etikos kodekso nuostatą, kad žinių siekimas ir nuolatinis naujų įgūdžių ugdymas yra socialinio darbuotojo etinė atsakomybė.

Gailestingumas, problemos sprendimo būdo radimas, norų ir pageidavimų tenkinimas įvardyti kaip vertybės, tačiau jos tik iš dalies atitinka socialinio darbo vertybes, nes socialinis darbas kyla iš pagarbos ir meilės žmogui, o ne iš gailesčio; socialinis darbuotojas neprivalo rasti sprendimo būdo, jei pats klientas to nenori ar nesutinka ieškoti kartu; socialinis darbas nėra norų ir pageidavimų tenkinimas, bet nepatenkintų žmogaus poreikių atliepimas. Šie atsakymai rodo, kad socialinio darbo misija Lietuvoje dar painiojama su altruizmu, pasiaukojimu, neakcentuojant profesionalios pagalbos, atsižvelgiant į kliento poreikius bei realias pagalbos galimybes.

Kalbant apie socialinio darbo vertybes svarbu išsiaiškinti, kiek patys socialiniai darbuotojai pripažįsta profesinių vertybių egzistavimą. 86% respondentų mano, kad turi būti vertybės, kuriomis turėtų vadovautis visi socialiniai darbuotojai, 5% taip nemano, 4% nežino, ar tokios vertybės yra.

Nors socialiniai darbuotojai pripažįsta vertybių svarbą ir reikalingumą profesiniame darbe, tačiau ne visos vertybės yra vienodai svarbios konkrečiam socialiniam darbuotojui ir nevienodai jomis vadovaujasi darbe. Anketoje pateiktas socialinio darbo vertybes respondentai turėjo įvertinti pagal svarbą (žr. 3 pav.).

3 pav. Socialinio darbo vertybių vertinimas pagal svarbą (proc.)

Akivaizdu, kad respondentai kaip socialinio darbo vertybę labiausiai vertina konfidencialumą. Kad jis labai svarbus, nurodė 68% visų apklaustųjų. Tikslinga atkreipti dėmesį, kad gana mažai respondentų kaip svarbias nurodė individualizaciją ir kliento teisę pasirinkti. Šių vertybių puoselėjimas gali suteikti socialinių darbuotojų klientams galimybę gauti paslaugas, esančias arčiausiai žmogaus, ir būtent tas, kurios klientui labiausiai reikalingos.

Apskritai dauguma respondentų socialinio darbo vertybes vertino kaip labai svarbias arba svarbias (žr. 1 lentelę). Tai dar kartą patvirtina prielaidą, kad socialinį darbą dažniausiai pasirenka žmonės, kuriems socialinio darbo vertybės yra priimtinos, atrodo svarbios ir, nors šie žmonės dažnai neturi pakankamai socialinio darbo žinių, pripažįsta socialinio darbo vertybines nuostatas.

Akivaizdu, kad dauguma socialinių darbuotojų visiškai priima arba priima L. C. Johnsono (2001) pateiktus ir socialiniame darbe pageidautinus veiksmų principus (žr. 1 lentelę).

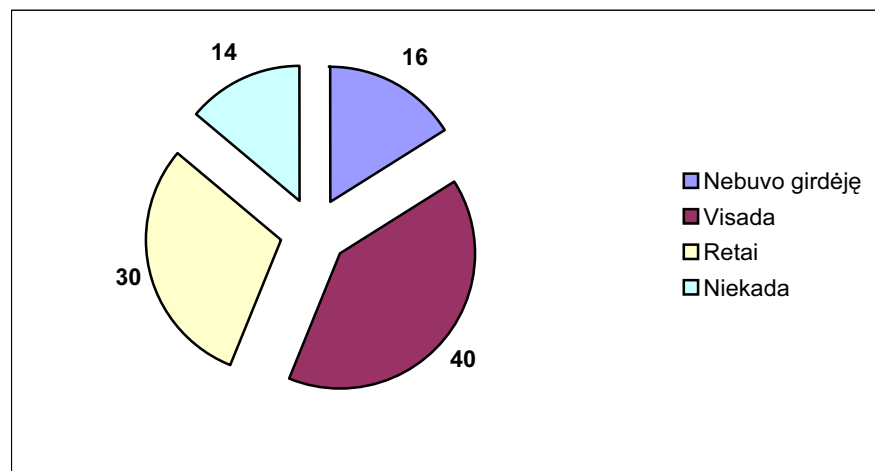
65% respondentų žinojo apie egzistuojantį Socialinių darbuotojų etikos kodeksą dar prieš dalyvaudami kvalifikacijos kėlimo kursuose, 33% apie jį nebuvo girdėję. Taigi galima daryti prielaidą, kad kai kurie socialiniai darbuotojai galėjo pažymėti socialinio darbo vertybes kaip svarbias ar sutikti su

tam tikrais teiginiais, nes žinojo, jog Socialinių darbuotojų etikos kodeksas to reikalauja. Vis dėlto net jeigu kai kurie etiniai principai priimami kaip privalomi, ilgainiui jie internalizuojami ir tampa vidinėmis nuostatomis.

1 lentelė. Socialinio darbo vertybių svarba

Socialinio darbo vertybės	Labai svarbi (proc.)	Svarbi (proc.)	Nei svarbi, nei nesvarbi (proc.)	Nesvarbi (proc.)	Visiškai nesvarbi (proc.)	Neatsakė (proc.)
Priimti asmenį kaip svarbiausią visuomenėje	58	40	-	-	-	2
Išlaikyti konfidencialumą	68	30	-	-	-	2
Teikiant naujas paslaugas atsižvelgti į kliento pageidavimus	35	56	7	-	-	2
Atskirti asmeninius jausmus ir poreikius nuo profesionalių santykių	42	42	14	-	-	2
Perduoti žinias ir įgūdžius kitiems	38	44	14	2	-	2
Gerbti individualius ir grupinius skirtumus	30	56	12	-	-	2
Plėtoti kliento galimybes padėti sau	56	37	5	-	-	2
Atkakliai stengtis dėl kliento nepaisant nusivylimų	26	54	16	2	-	2
Pripažinti socialinį teisingumą ir kiekvieno visuomenės nario ekonominę, fizinę ir dvasinę gerovę	39	49	10	-	-	2
Būti atsakingam už pavyzdinį asmeninį ir profesinį elgesį	51	44	3	-	-	2

Paklausti, kaip dažnai respondentai vadovojasi Socialinių darbuotojų etikos kodeksu savo darbe, 40% respondentų teigė, kad juo vadovojasi visada, kai kurie parašė pastabą, kad tai daro intuityviai, net nežinodami ar negalvodami apie Etikos kodeksą, 30% remiasi šiuo dokumentu retai ir 14% respondentų Socialinių darbuotojų etikos kodeksu nesivadovauja niekada. Akivaizdu, kad 70% respondentų rečiau ar dažniau vadovojasi Socialinių darbuotojų etikos kodekso nuostatomis (žr. 4 pav.).

4 pav. Rėmimosi Socialinių darbuotojų etikos kodeksu dažnumas (proc.)

Apibendrinant vertybių tyrimo duomenis galima daryti išvadą, kad socialinių darbuotojų, neturinčių socialinio darbo išsilavinimo, praktika grindžiama vertybėmis; socialinio darbo vertybės priimanamos ir pripažįstamos kaip vertingos ir svarbios socialinio darbo praktikai ir pagalbos klientams procesui.

Išvados

- Vertybės socialiniame darbe nurodo socialinio darbuotojo praktiko kasdienio darbo kryptį, todėl jos turi būti tinkamai internalizuojamos ir taikomos praktinėje veikloje.

- Socialinių darbuotojų, neturinčių socialinio darbo išsilavinimo, praktika yra pagrįsta vertybėmis.
- Socialinio darbo vertybes respondentai priima ir pripažįsta kaip vertingas ir svarbias socialinio darbo praktikai ir pagalbos klientams procesui.

LITERATŪRA

1. **Barker R. L.** The Social Work Dictionary. – 3rd edition. – Washington DC: Nasw Press. 1995.
2. **Compton B. R., Galaway B.** Social Work Processes. – 6th edition. 1999.
3. **Hefferman J., Shuttlesworth G., Ambrosino R.** (1992) Social Work and Social Welfare. An Introduction. – 2nd edition. – St. Paul, New York, Los Angeles, San Francisco.
4. **Johnson L. C.** Socialinio darbo praktika. Bendras požiūris. – Vilnius, 2001.

THE EXPRESSION OF SOCIAL WORKERS PROFESSIONAL VALUES IN PRACTICE

Dr. Violeta Ivanauskienė

Vytautas Magnus University, Mykolas Romeris University

Laura Varžinskienė

Vytautas Magnus University, Institute for Social Research

Summary

Values are one of the main parts of competence in social work. This area is very important as social workers work with the most vulnerable members of the society and the quality of social workers practice, his/her honesty, personal and professional values may be crucial for his/her client's further life and the quality of his/her life.

The purpose of this article is to define the expression of social workers' values in the social work practice.

The main values in social work are those that have something in common with the dignity and worth of a person. Social workers work with people having multiple problems and often face the most vulnerable sides of their clients. So the importance of humanitarian values becomes evident: inebriate, poverty-stricken, dirty, irrationally thinking, not communicating person is still a human being and that makes him valuable. Professional values of social work acknowledge both strong and weak sides of a person.

Social worker must pay attention both to the values of the society, client and his/her personal values. He/she cannot perform his/her job well if he/she ignores personal values and principles. The act of ignoring may influence emotional and psychological feeling of social worker and that may affect social worker's duties. Taking into consideration his/her personal values, professional cannot forget about value differences and has to accept people with different personal values.

In 2006 a quantitative descriptive research was performed at Vytautas Magnus University that analyzed social work values in the context of social workers' competence. Social workers-practitioners, working in social service agencies in Kaunas region participated in the qualification courses at VMU. 57 of 70 social workers, who participated in the courses filled in the questionnaires.

The research faced several limitations. It was performed after the qualification courses, during which they obtained fresh knowledge about social work. That might have caused a systematic mistake, when the respondents might have pointed out not what they really do in practice, but how it should be like or how respondents think it should be.

The research revealed several aspects of social workers' professional values:

1. Values in social work direct and guide social workers/ everyday practice so they should be properly internalized and applied in practice.
2. Social work practice of social workers-practitioners who do not have socials work education is based on values (professional and personal).
3. The respondents acknowledge social work values as important and urgent for social work practice and for the helping process for the clients.

Keywords: social work, social work values, code of ethics of social work.